

ЗБОРНИК У ЧАСТ

Гордани Вуковић

**ЛЕКСИКОЛОГИЈА
ОНОМАСТИКА
СИНТАКСА**

Уредници

Владислава Ружић
Слободан Павловић

Нови Сад, 2011

О ПРЕЗИМЕНИМА У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ¹

На основу материјала, прикупљеног из матичних књига рођених у Врњачкој Бањи у периоду од 1904. до 1930. године, спроведено је истраживање у оквиру којег су презимена сагледавана с обзиром на семантички и морфолошки аспект одговарајуће патронимске основе (користећи се моделом представљеним у *Речнику презимена Шајкашке*), а разматрана је и њихова творбена структура.

Кључне речи: презиме, патронимске основе: деантропонимска, детопонимска, депелативна, творбена анализа презимена.

1. Уводне напомене, тема истраживања, испитивани корпус. Предмет овога рада представља анализа патронимских основа и творбених структура презимена на основу материјала прикупљеног из матичних књига рођених у Врњачкој Бањи за период од 1904. до 1930. године. Обухваћена су презимена новорођенчади, њихових родитеља и кумова. Материјал је ексцерпиран из четири матичне књиге рођених (у периоду од 1904. до 1930. године), које заправо представљају протокол крштених у цркви посвећеној рођењу пресвете Богородице у Врњачкој Бањи.

1.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ПРОСТОРНА ОБУХВАТНОСТ, ОПШТИНСКА СТРУКТУРА ВРЊАЧКЕ БАЊЕ. *Врњачка Бања* се налази у централној Србији и оивичена је са јужне, западне и источне стране планином Гоч и њеним огранцима, а на северној страни издижу се венци Гледићких планина. Бањско насеље лежи на 43° 37' северне географске ширине и 20° 54' источне географске дужине; смештено је у долинама Врњачке и Липовачке реке, а простире се до благих обронака планине Гоч према Западној Морави. Општина *Врњачка Бања* захвата подручје средњег поља западног Поморавља, између Краљева и Трстеника. Ово поље простира се од ушћа Ибра у Западну Мораву, под брдом Каменицора, до теснаца испред Трстеника. Простор обухвата 239 км, има 14 насељених места и данас око 25000 становника. Поред *Врњачке Бање*, општину чине и сеоска насеља: *Вранешци, Врњци, Вукушица, Гоч, Грачац, Липова, Ново Село, Ошроци, Подунавци, Рсовци, Руђинци, Сјаницинци и Шћулац* (в. Сотировић 1996; Поповић 2002).

¹ Рад је заснован на истраживањима реализованим у необјављеном магистарском раду *Антропонимија и пајронимија Врњачке Бање 1904–1930. године*.

1.2. КРАТАК ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ О ПРЕЗИМЕНИМА. Презиме се најчешће одређује као стално, непроменљиво и наследно породично име којим се указује на припадност и (крвну) везу особе са породицом (в. ŠIMUNOVIĆ 1997; FRANČIĆ 2002). У ономастичкој литератури постоје бројни радови и обимније студије који се баве неком патронимијском проблематиком. На овом месту навешћемо само оне које имају речнички формат и то: *Речник ђрезимена Шајкашке* (в. Вуковић – Недељков 1983) и *Српски ђрезименик* (в. Михаљовић 2002).

2. ИСТРАЖИВАЧКИ РАД НА КОРПУСУ. Анализа прикупљеног материјала спроведена је према моделу проучавања презимена, који је представљен у *Речнику ђрезимена Шајкашке*. На основу двају критеријума – и то: 1) основе од које се творе и 2) учесталости суфиксалних морфема које се појављују – сачињен је преглед забележених презимена.

2.1. О ПРЕЗИМЕНИМА ПРЕМА ПАТРОНИМСКИМ ОСНОВАМА. Презимена се, с обзиром на основе које учествују у творби, могу поделити на: 1) деантропонимска, 2) детопонимска и 3) деапелативна. Деантропонимска презимена најчешће подразумевају да се у њиховој основи појављује име словенског или име хришћанског порекла. Детопонимска презимена имају у основи топоним за који се и данас зна или неки, о коме се проналази сведочанство, траг да је некада постојао. Категорија деапелативних презимена је најразноврснија зато што зависи од значења апелатива у основи, па се јавља више подгрупа.

2.1.1. ПРЕЗИМЕНА СА ДЕАНТРОПОНИМСКОМ ОСНОВОМ.

2.1.1.1. ПРЕЗИМЕНА СА СЛОВЕНСКИМ АНТРОПОНИМСКИМ ОСНОВАМА. У анализи словенских антропонимских основа могу се применити два критеријума: 1) морфолошки; 2) семантички. С обзиром на морфолошки критеријум, све антропонимске основе деле се у неколико група:

1) презимена која се поклапају са именом → патроним = антропоним – *Видак, Вучић, Милић, Прибак*;

2) презимена могу имати у основи изведене антропониме – *Блађојевић, Бођојевић, Веселиновић, Гојковић, Досѿанић, Живадиновић, Живановић, Живковић, Здравковић, Миладиновић, Милановић, Миленковић, Миловановић, Милојевић, Милојковић, Милошевић, Милоѿић, Милуновић, Милуѿиновић, Миљковић, Мирковић, Младеновић, Недељковић, Новаковић, Раденковић, Радовановић, Радојковић, Рајковић, Ранковић, Раѿковић, Раѿковић, Сѿаменковић, Сѿанковић, Сѿанојевић, Сѿанојловић, Сѿанојчић, Сѿојадиновић, Сѿојаковић, Сѿојановић, Сѿојиљковић, Сѿојковић, Цвејковић, Цвијановић*;

3) презимена се могу творити од сложених антропонима – *Бођдановић, Видосављевић, Вукосављевић, Милисављевић, Миодрађовић, Радивојевић, Радисављевић, Радмиловић, Радосављевић, Сѿанисављевић*;

4) презимена могу имати у основи хипокористичне антропонимске основе – *Божјић* (← Божидар, Богољуб, Богослав и др.), *Весић* (← Веселин и др.), *Вујић, Вујовић, Вулић, Вуловић* (← Вук, Вукослав, Вуковој, Вукомир и др.), *Микић, Миковић* (← Милосав, Милутин и др.), *Миловић* (← Милорад,

Милослав и др.), *Мирић* (← Миролуб, Мирослав и др.), *Мишић* (← Милан, Милош и др.), *Нешић* (← Ненад, Небојша), *Радић*, *Радовић* (← Радивој, Радомир, Радослав и др.), *Сјасић* (← Спасоје), *Сјанић* (← Станија, Станимир, Станислав и др.), *Сјојић* (← Стојимир, Стојислав и др.).

2.1.1.2. ПРЕЗИМЕНА СА ХРИШЋАНСКИМ АНТРОПОНИМСКИМ ОСНОВАМА. Презимена, која у основи имају календарско име, најфреквентнија су и могла би се поделити у три групе:

1) презимена од изворних, неадаптираних календарских имена – *Аврамовић*, *Аџајоновић*, *Гавриловић*, *Ивановић*, *Јовановић*, *Лазаревић*, *Лукић*, *Луковић*, *Марковић*, *Николић*, *Павловић*, *Пејровић*, *Савић*, *Симонић*, *Симончић*, *Томић*, *Томовић*, *Филиповић*;

2) презимена од адаптираних календарских имена – *Мийровић* (← Димитрије), *Перишић*, *Перковић*, *Перчевић*, *Пејрашиновић*, *Пејричковић* (← Петар), *Ђирковић* (← Кирил);

3) презимена од хипокористичних форми календарских имена – *Алексић* (← Александар, Алексије и др.), *Анђрић* (← Андреј и др.), *Арсич* (← Арсеније), *Васић*, *Васовић* (← Василије), *Јововић*, *Јоџић* (← Јован), *Лазич*, *Лазовић* (← Лазар), *Пајић* (← Павле), *Перић*, *Перовић*, *Пеџић* (← Петар), *Сјевевић*, *Сјевчић* (← Стефан), *Шјириновић* (← Спиридон).

2.1.1.3. ПРЕЗИМЕНА СА СТРАНОМ И НЕХРИШЋАНСКОМ АНТРОПОНИМСКОМ ОСНОВОМ. Број презимена са антропонимском основом страног порекла занемарљиво је мали. То су углавном све суфиксалне форме – *Бурмаз*, *Бурмазевић*, *Бурмазовић* (← алб. Бурмаз; в. Михајловић 2002: 126), *Лаушевић* (← мађ. Лајош; в. Грковић 1977: 117–118), *Муџикић* (← Мушика; в. Грковић 1977: 142), *Уроџевић* (← Урош; в. Грковић 1977: 200).

2.1.2. ПРЕЗИМЕНА СА ДЕТОПОНИМСКОМ ОСНОВОМ. У анализи ћемо показати презимена настала од назива градова, планина, брда, села, заселака, области или етника, а у загради ће стајати мотивне лексеме:

1) астионим – *Еџерић* (← Егер, град у Мађарској; уп. Михајловић 2002: 384), *Сеничанин* (← Сјеница; уп. Павловић 1948: 364);²

2) комоними – *Белобрђанин* (← Бело Брдо; в. Павловић 1948: 355), *Биорац* (← Бихор; в. Павловић 1948: 364), *Боћанин* (← Боће; в. Гавриловић 1846: 17), *Брђанин* (← Брђане или Брђани; в. Гавриловић 1846: 19), *Дубичанин* (← Дубица или Дубич; в. Гавриловић 1846: 53), *Дубравац* (← Дубрава или Дубраве; в. Гавриловић 1846: 54), *Жераћанин* (← Жераћа; в. Павловић 1948: 354), *Кожеџинац* (← Кожетин; в. Гавриловић 1846: 79), *Левићанин* (← Левићи; в. Михајловић 2002: 677), *Маскарац* (← Маскаре или Маскари; в. Гавриловић 1846: 102), *Милопољцац*, *Мислопољцац* (← Мислопоље; в. Гавриловић 1846: 106), *Новоселац* (← Ново Село; в. Гавриловић 1846: 113), *Плањанин* (← Плана; в. Гавриловић 1846: 122), *Подовац* (← Подови; уп. РЈАЗУ), *Посјењцац* (← Постоње; в. Гавриловић 1846: 128), *Предолац* (← Пределе; в. Гавриловић 1846:

² Топономастички термини преузети су из Шипка 1998: 123.

41), *Ратајац* (← Ратаје; в. Гавриловић 1846: 137), *Ржаничанин* (← Ржаница; в. Гавриловић 1846: 140), *Рсовац* (← Рсова; в. Гавриловић 1846: 143), *Сеочанац*, *Сеочанин*, *Сочанац* (← Сеоце; в. Гавриловић 1846: 148), *Сѣрменичан*, *Сѣрменичанин* (← Стрменица; в. Гавриловић 1846: 166), *Трнавац* (← Трнава, Трнавац или Трнавци; в. Гавриловић 1846: 175–176), *Ћеличанин* (← Ћелија или Ћелије; в. Гавриловић 1846: 179), *Црноглавац* (← Црна Глава; в. Гавриловић 1846: 185), *Чајейинац* (← Чајетина; в. Гавриловић 1846: 187);

3) ороним – *Гочанин* (← Гоч, планина у Србији; в. Ивић 1971: 230);

4) хороними – *Жуџац* (← Жупа), *Жуџчевић* (← Жупац > Жупа), *Косовац* (← Косово; уп. Маројевић 1989: 63–65);

5) етници – *Бошњак* (← муслиман из Босне), *Бошњакчевић* (в. ŠIMUNOVIĆ 1985: 25), *Бугариновић* (← Бугарин; в. Павловић 1948: 365), *Грковић* (← Грк; в. ŠIMUNOVIĆ 1985: 25), *Дробњак*, *Дробњакчевић* (← Дробњак, припадник старог племена из источне Херцеговине; простор који су насељавали припадници овог племена; в. Павловић 1948: 379), *Ерац* (← ‘Ере’ – становници југозападних крајева; в. Павловић 1948: 367), *Ерчевић* (← Ерац > Ера).

2.1.3. ПРЕЗИМЕНА СА ДЕАПЕЛАТИВНОМ ОСНОВОМ. У ономастичкој литератури сматра се да су презимена из ове групе настала од надимка према неком апелативу. Опстају у асуфиксалном облику или бивају изведена патронимијском суфиксацијом. Наводимо следеће:

1) презимена настала од назива занимања – лица се именују на основу занимања којим се вероватно бавио неки предак: *Башић* (← баша; в. ŠKALJIĆ 1965: 122), *Ваљар*, *Ваљаревић* (← ваљар; в. РСАНУ), *Дрндаревић* (← дрндар; в. РСАНУ), *Ковачевић* (← ковач), *Коларевић* (← колар), *Крзнарић* (← крзнар), *Крчмаревић* (← крчмар), *Мајсторовић* (← мајстор), *Пишерић* (← пишерџија; в. РСМ), *Стружаревић* (← стругар), *Терзић* (← терзија; в. ŠKALJIĆ 1965: 613), *Ћурчић* (← ћурчија; в. ŠKALJIĆ 1965: 200), *Црепљаревић* (← црепуљар; в. РСМ);

2) презимена према особинама – а) идентификација на основу физичких особина: лице се именује на основу неке физичке особености: *Брзаковић* (← брз), *Бучукар*, *Бучукаревић* (← бучук(ар) – половина; човек ниског раста; в. ŠKALJIĆ 1965: 150), *Дуџић*, *Дуџовић* (← дуг), *Комаџина*, *Комаџовић*, *Комаџушић* (← од комада – силан, јак, здрав), *Маленић* (← мален), *Узуновић* (← узун – дуг, висок; в. ŠKALJIĆ 1965: 635), *Чеперковић* (← чеперко – мали растом; уп. чеперак у РСМ); лице се именује на основу неког физичког недостатка: *Кљајић* (← кљакав; в. Михаљевић 2002: 544), *Тоџаловић* (топал – хром; в. ŠKALJIĆ 1965: 619), *Ћосић* (← ћосав), *Чолић* (← чолак – сакат у руку; уп. Грковић 1977: 209); лице се именује на основу неког изразитог детаља: *Бонџић* (← бонџа – мршава особа; уп. РСАНУ); б) идентификација на основу психокарактерних особина: лице се именује на основу неке позитивне или негативне психокарактерне црте: *Бекрић* (← бекрија – пијаница; в. ŠKALJIĆ 1965: 133), *Каримановић* (← кариман; уп. РСАНУ); в) идентификација на основу карактеристичне појединости: лице се именује на основу неког карактеристичног пропратног детаља: *Адашевић* (← тур. adaş – имењак, истоимењак; в. ŠKALJIĆ

1965: 69), *Гаванска* (← гаван;³ уп. РСАНУ); г) идентификација на основу боје: лице се именује на основу боје (в. НЕДЕЉКОВ 1994: 91–98): *Белић*, *Белојица*, *Бељић* (← бео), *Вранић* (← вран), *Жеравчић* (в. МИХАЛЛОВИЋ 2002: 397);

3) презимена настала од ознака државне или црквене хијерархије – лице се именује на основу неког звања или титуле: *Арић*, *Хаџић* (← (х)аџи), *Беџчић* / *Бекчић* (← бег; в. ШКАЛИЋ 1965: 129), *Кнежевић*, *Кнежић* (← кнез), *Појовић* (← поп), *Пројић* (← прота);

4) презимена са фитонимском основом – лица се именују на основу неке карактеристичне особине дате биљке која се може пренети на особу: *Дренаковић*, *Дреновак* (← дрен, дренак), *Перуничкић* (← перуника), *Сливић* (← шљива);

5) презимена са зоонимском основом – лица се именују према сличности са неком животињом која подразумева физички изглед, величину, особине: *Кошуткић*, *Кошутарац* (← кошута);

6) презимена од сродничких термина – лица се именују према родбинским односима или породичном статусу: *Бабић* (← баба);

7) презимена настала од ознака војне хијерархије – лице се именује према називу за припадника војске: *Солдајовић* (← рус. солдат – војник);

8) презимена настала по називима алата – лица се именују према називу неког алата: *Чекићевић*, *Чекичевић* (← чекић; уп. ШКАЛИЋ 1965: 168);

9) презимена настала по називима оружја и оруђа – лица се именују према називу за неко оружје: *Пиштољчија* (← пиштољ), *Чамачић*, *Чомаџић* (← чомага; в. ШКАЛИЋ 1965: 180);

10) презимена настала од назива обуће – лице се именује према називу за обућу: *Обућина* (← обућа);

11) презимена настала од назива за материју и материјал – лица се именују према називу за неки текстилни, обрадни или металуршки материјал: *Вунић* (← вуна), *Челиковић* (← челик > тур. çelik);

12) презимена настала од *nomina agentis* – лица се именују према некој радњи: *Врачаричић* (← 1. онај који лечи, врач; 2. она која врача, врачарица), *Ердоџлија*, *Ердоџлић* (← тур. онај који прати, пратилац), *Касалица* (← онај који каса), *Ловчевић* (← онај који лови, ловац; уп. МИХАЛЛОВИЋ 2002: 697);

13) презимена настала према називу за просторију – лице се именује према називу за неку просторију: *Ћилерчић* (← ћилер; в. ШКАЛИЋ 1965: 193);

14) презимена настала од осталих страних апелативних основа – лица се именују према некој страниј основи: *Думановић* (← тур. duman; уп. ШКАЛИЋ 1965: 227), *Шућур* (← тур. şükür – хвала Богу!; в. РСМ).

2.2. ТВОРБЕНА АНАЛИЗА ПРЕЗИМЕНА. У нашем корпусу појављује се 571 различито презиме. Показује се да је већина презимена настала суфиксалном деривацијом, а нека постају слагањем двеју творбених основа и представљају сложенице. Највише презимена завршава се суфиксом *-ић*; има их 489 или

³ Презиме *Гаванска* носи бабица из Бечеја, која је била кума новорођенчету.

85,64%. Може се напоменути да су: 1) нека од ових презимена настала од патронима⁴ на -ов / -ев; има их 285 или 49,91%; 2) презимена постала додавањем суфикса -ић на творбену, најчешће именичку основу; бележи се 198 потврда или 40,49%; 3) поједина презимена творена суфиксом -чић; забележено је 6 потврда или 1,23%. Суфикс -ац учествује у грађењу 31 презимена, што је 5,43% од укупног броја, а -анин улази у творбену структуру 21 презимена или 3,68%. Осталих 26 презимена завршава се на: -ар, -ија, -ин, -ина, -ица, -ов, -оња, -ски, -ија или представља асуфиксална презимена: *Видак, Прибак, Шућур*.

Ако се осврнемо на учесталост, показале се да се највише презимена завршава на -ић, чак 6502 или 87,08%. Од тога презимена на: -овић / -евић има 4525 или 60,60%; -ић забележено је 1948 или 26,09%, -чић има 29 или 0,39%. Клајн (2003: 111) говори о суфиксу -овић / -евић састављеном од присвојног придевског суфикса -ов / -ев и деминутивног -ић, па отуда и значење сина односно потомка. Треба напоменути да се презимена са овим суфиксом изводе од: 1) мушких имена која се завршавају на сугласник: *Јовановић, Милошевић*; 2) мушких имена на вокал -о или -е: *Марковић, Ђорђевић*; 3) хипокористика на -о или -е: *Божјић, Радовић*; 4) апелатива: *Кнежевић, Ковачевић, Мајсџоровић, Појовић*. Ако се творбена основа завршава на предњонепчани сугласник, заступљен је суфикс -евић: *Ђорђевић, Ковачевић, Милошевић*. После финалног *в* у основи, јавља се -љевић: *Јаковљевић, Радосављевић*.

Презимена на -ић изводе се од: 1) мушких имена на -а: *Лукић, Николић*; 2) мушких хипокористичних имена на -а или -о: *Васић, Јовић, Симић*; 3) женских имена: *Ружић*. Као фреквентни суфикси појављују се још: -ац са 584 потврде или 7,82% и -анин / 'анин са 271 потврдом или 3,63%. Они се углавном везују за детопонимска презимена. Једину праву сложеницу представља презиме *Будивук*, саткано од императива глагола *биџи* и зоонимске именице *вук*. Дакле, творбени модел је: *злаголска њтворбена основа + именичка њтворбена основа + -о*. Као окамењене форме, аналошки према типу *Карађорђевић*, можемо посматрати презимена: *Белимарковић* и *Карамарковић*. Михајловић (2002: 505) бележи да се турски придев *kara* појавио најпре у антропонимији. Временом добија статус квазипрефикса као импорт из туђег језика и верује се да замењује модел: *Црномарковић, Црноија*. Овај турски придев забележен је и у грчкој, албанској, бугарској, македонској и румунској антропонимији, па се сматра саставним делом балканске антропонимије. Ако бисмо се ипак одлучили за њихово рашчлањавање, модел би био – *придевска њтворбена основа + именичка њтворбена основа + -овић*:

⁴ Прасловенски језик имао је патрониме или мушка имена по оцу. Изводили су се од основе посесивног придева одређеног личног имена и именичког суфикса -ићъ*: *Владисавић*. Са семантичке стране карактерише их посредна номинација; лице се именује преко очевог имена. Мушки патроними одржали су се до првих деценија XV века. На бази патронимских образовања формиран је основни тип српских презимена на -ић. Облици *Јовановић, Јовановићи*, поред основног значења 'Јованов син, Јованови синови', добијају значење 'Јованов потомак, Јованови потомци'. Ово секундарно значење постаје основно, а касније и једино; в. Маројевић (1984: 183–195).

дејтерминајив + анјројоним: Белимарковић, Карамарковић.

Код презимена *Белобрђанин* основа је детопонимска (← Бело Брдо), али ако бисмо, без обзира на ту чињеницу, посматрали искључиво морфолошки аспект у творбеној структури, показало би се следеће – *јридевска јворбена основа + именичка јворбена основа + -'анин*:

дејтерминајив + ајелайив: Белобрђанин.

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА. Презимена у нашем корпусу сагледавана су с обзиром на семантички и морфолошки аспект одговарајуће патронимске основе, а разматрана је и њихова творбена структура. Показало се да се могу издвојити: *деанјројонимска, дејојонимска* и *деајелайивна* презимена. Код деантропонимских презимена, у основи се појављује словенско или хришћанско име. Ако је утврђено да је име словенског порекла, у основи може бити: антропоним = патроним (*Вучић*); изведени антропоним (*Блажојевић*); сложени антропоним (*Миодрадовић*); хипокористик (*Нешић*). Уколико је презиме настало од неког хришћанског имена, у основи се јавља: изворно, неадаптирано календарско име (*Аврамовић*); адаптирано календарско име (*Мићковић*); хипокористична форма календарског имена: (*Перић*). У основи презимена појављује се и име страног и нехришћанског порекла (*Бурмазовић*). Међу деантропонимским презименима, забележено је чак 4806 потврда или 64,36% и то: 1) 2368 потврда или 63,64% код деце; 2) 2438 потврда или 65,08% код кумова. Треба истаћи да је број презимена деце и кумова насталих од календарских имена већи од оних са словенским именом у патронимској основи. Наиме, забележено је: 1) код деантропонимских презимена деце: а) 1329 или 35,72% презимена од календарских имена; б) 1039 или 27,92% презимена од словенских имена; 2) код деантропонимских презимена кумова: а) 1352 или 36,10% презимена од календарских имена; б) 1086 или 29,99% презимена од словенских имена.

Детопонимска презимена имају у основи: астионим (*Сеничанин*); комоним (*Новоселац*); ороним (*Гочанин*); хороним (*Косовац*); етноним или етник (*Бошњаковић*). За детопонимска презимена, забележено је 917 потврда или 12,28% и то: 1) 506 потврда код деце или 13,60%; 2) 411 потврда код кумова или 10,97%.

Деапелативна презимена у основи имају апелатив који може представљати: назив неког занимања (*Терзић*); физичку особеност (*Узуновић*); физички недостатак (*Тојаловић*); детаљ у физичком изгледу (*Бонџић*); позитивну или негативну психокарактерну црту (*Бекрић*); неку карактеристичну појединост (*Адашевић*); идентификацију на основу боје (*Белић*); назив за титулу у црквеној и државној хијерархији (*Пројић*); назив за биљку (*Сливић*); назив за животињу (*Кошујић*); сроднички термин (*Бабић*); термин из војне хијерархије (*Солдајовић*); назив за алат (*Чекићевић*); назив за оружје и оруђе (*Пишић-ољница*); назив за обувни предмет (*Обућина*); назив за материју и материјал (*Челиковић*); назив за просторију (*Ћилерџић*); именице из класе помен

agentis (*Касалица*); назив искључиво страног порекла и непрозирног значења (*Шућур*). Деапелативна презимена имају 1744 потврда или 23,36% и то: 1) 847 потврда код деце или 22,76%; 2) 897 потврда код кумова или 23,95%.

Творбена анализа показује да су презимена из овог корпуса углавном суфиксалне изведенице. Изузетак представљају асуфиксална образовања типа *Шућур* и једина права сложеница *Будивук*.

Највише деантропонимских и деапелативних презимена завршава се на *-ић*. Забележено је 6502 потврде, што представља 87,08% од укупног броја. Треба само напоменути следеће: 1) суфикс *-овић* / *-евић* налазимо у 4525 потврда или 60,60%; 2) суфикс *-ић* има 1948 потврда или 26,09%; 3) суфикс *-чић* потврђује 29 примера или 0,39%. За детопонимска презимена везују се пре свега суфиксална образовања на *-ац* са 584 потврде или 7,82% и *-анин* / *'анин* са 271 потврдом или 3,63%.

Најфреквентнија презимена код деце и њихових родитеља су: *Сћева-новић*, *Јанковић*, *Ђукић*, *Бонџић*, *Драџковић*, *Карамарковић*, *Чејерковић*, *Јовановић*, *Подовац*, *Миленковић*. Најучесталија презимена код кумова су: *Јанковић*, *Панићовић*, *Сћевановић*, *Јовановић*, *Миковић*, *Драшковић*, *Пејировић*, *Сјирџаревић*, *Чејерковић*, *Ивановић*.

ЛИТЕРАТУРА

- Вуковић, Гордана, Љиљана Недељков. *Речник презимена Шајкашке (XVIII и XIX век)*. Нови Сад: Филозофски факултет, 1983.
- Гавриловић, Јован. *Речник географско-статистички Србије*. Београд: Култура—Књижевно-издавачка задруга—Историјски институт САНУ, 1846.
- Гочанин, Мирјана. *Антропонимија Врњачке Бање 1904-1930. године* [Магистарски рад]. Нови Сад: Филозофски факултет, 2006.
- Грковић, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић, 1977.
- Ивић, Павле. *Из историје српскохрватског језика. Изабрани огледи II*. Ниш: Просвета, 1991.
- Клајн, Иван. *Творба речи у савременом српском језику. Друштво: Суфиксација и конверзија*. Београд—Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства—Институт за српски језик САНУ—Матица српска, 2003.
- Маролевић, Радмило. Словенски антропоними. *Ономастолошки прилози V* (1984): 183–195.
- Маролевић, Радмило. О етимологији топонима Косово и етника Косовац и Косовар. *Ономастолошки прилози X* (1989): 63–65.
- Михаловић, Велимир. *Српски презименик*. Нови Сад: Аурора, 2002.
- Недељков, Љиљана. Боје у патронимији. *Фолклор у Војводини VIII* (1994): 91–98.
- Павловић, Радослав. Подибар и Гокчаница (студија). *Српски етнографски зборник LVI* (1948): 1–442.
- Поповић, Љубодраг. *Наши сјари. Појиси сјановништва на територији данашње ојшине Врњачка Бања: 1834–1916*. Врњачка Бања: Народна библиотека „Душан Радић“, 2002.
- Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. I–XVIII. Београд: Српска академија наука и уметности, 1959–.
- Речник српскохрватског књижевног језика*. I–III. Нови Сад—Загреб: Матица српска—Матица хрватска, 1967–1969. IV–VI. Нови Сад: Матица српска 1971–1976.
- Сотировић, Милан. *Врњачка Бања и околина*. Врњачка Бања: Народна библиотека „Душан Радић“, 1996.

*

- FRANČIĆ, Andela. *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2002.
- ŠIMUNOVIĆ, Petar. *Naša prezimena (porijeklo, značenje, rasprostranjenost)*. Zagreb: Matica hrvatska, 1985.
- ŠIMUNOVIĆ, Petar. *Prezimena*. Zagreb: Leksikon, 1997.
- ŠIPKA, Danko. *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. Novi Sad: Matica srpska, 1998.
- ŠKALIĆ, Abdulah. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost, 1965.

Миряна Гочанин

ОБ ИМЕНАХ ФАМИЛИЙ В Г. ВРНЯЧКА БАЊА

Резюме

В настоящем докладе рассматриваются семантические и мофологические аспекты патронимических основ имён фамилий на основании материала из регистров родившихся в г. Врнячка Баня с 1904 по 1930. год. Способ изучения взят из *Словаря имён фамилий Шайкашки*. На изучаемом корпусе мы обнаружили что патронимическая основа может быть: деантропонимическая, детопонимическая и деапелативная. Как наиболее распространенные появляются деантропонимические имена фамилий (4806 подтверждений или 64,36%). Также, мы проанализировали словообразовательные структуры наших имён фамилий. Кроме асуффиксальных лексем типа *Шућур* и сложного слова *Будивук*, остальные имена фамилий представляют суффиксальные дериваты. Большинство их оканчивается суффиксом *-ић* (6502 подтверждения или 87,08%). Имена фамилий детей и их родителей *Сїевановић, Јанковић, Ђукић, Бонџић, Драшковић, Карамарковић, Чејерковић, Јовановић, Подовац, Миленковић* и имена фамилий крестных отцов *Јанковић, Панїовић, Сїевановић, Јовановић, Миковић, Драшковић, Пејировић, Сїруѓаревић, Чејерковић, Ивановић* являются чаще всего.

Ключевые слова: имена фамилий, патронимические основы: деантропонимическая, детопонимическая и деапелативная, словообразовательные структуры имён фамилий.

Институт за српски језик САНУ
mgocanin021@gmail.com